

МИСТЕЦТВО РОЗПИСУ ТКАНИН У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ

Розпис тканин в Україні вже давно міцно утвердився як вид станкового мистецтва. Особливо плідно працюють у цій техніці художники Києва, Львова, Черкас, Одеси, де існують мистецькі заклади з підготовки митців текстилю та функціонували шовкові комбінати. Ще донедавна цей вид творчості не був таким затребуваним у мистецькому середовищі Тернопільщини. Проте в останнє десятиліття ситуація змінилась і батикові твори місцевих художників, відображаючи загальні тенденції розвитку образотворчого мистецтва України, заповнюють цю нішу.

Мета – висвітлити особливості розвитку станкового та одягового батика Тернопільщини початку ХХІ ст. Для цього плануємо виявити художньо-стилістичні якості батикових творів художників краю, показавши індивідуальні та загальностилістичні риси розпису.

У техніці батика у Тернополі працюють небагато художників: Людмила Варійчук, Наталя Собкович та Людмила Гафткович-Горіховська. Звичайно багато митців, як аматорів, так і професійних художників мають у своєму доробку такі твори, проте найповніше свій талант в техніці розпису тканин виявили саме ці три мисткині, виставляючи твори на широкий загал.

Людмила Варійчук освіту здобула у Львівському інституті прикладного і декоративного мистецтва (зараз ЛНАМ), який славиться художнім текстилем. У батиках вона зображає лише квіти, які мисткиня власноруч вирощує і доглядає (це твори «Чуйність», «Гортензія», «Квіти Сходу», «Тюльпани», «Цикламени» та багато інших).

У роботі «Піони» ми бачимо витку рослину і квіти, ніби обрамлені листям. Видовжене полотно підкреслює витонченість самої гілки. Усі кольори – пастельні, легкі, без яскравих тонів і переходів. Піони вишукані колористично та пластично, вони якимось чином нагадують сакуру, таку ж легку і повітряну.

Загалом усі розписи Л. Варійчук характеризуються багатством насичених кольорів, їх сміливих поєднань, глибиною тла, передачею повітряної перспективи, і в той же час увагою до деталей. Такі моменти наближають батикові твори художниці до своєрідного живопису на шовку.

Батики Наталії Собкович інші за манерою виконання, легкі, з графічними акварельними розливами фарби, нагадуючи техніку «по мокрому». Деякі із застосуванням лише світлого резерву, інші у поєднанні з чорним графічним контуром. Є твори і без резервної лінії – вільний розпис. Дуже витончено в кольорі та композиції виглядає твір «Іриси». Етюдність усіх картин, легка, швидка манера виконання, декоративність, незвичність кольору. Наприклад, в картині «Літо. Яблуна» небо, яблука і частково трава жовті. Твір сприймається гармонійно, бо все об'єднує спільний колорит.

У творі «Місто» зображені фрагменти старих будинків, тротуари та дорога, викладена бруківкою. На полотні вдало врівноважені права і ліва частини. Зображення стилізоване, площинне, де засобами живопису є пляма і лінія (контур). Обриси будинків підкреслюють плавний вигин дороги, який слугує композиційним центром. Також ринва, вузькі вікна і стрімкий рух дороги вгору утворюють вертикалі, які підкреслюють видовженість формату. Усі кольори – пастельні, теплі, світлі. Автор зумів передати атмосферу щастя дещо казкового містечка. Відсутність постатей людей показує важливість тиші у нашому житті.

Наталія Собкович майстер невимушених сюжетних композицій, улюбленими мотивами виступають квіти, жінки та кішки («Оголена», «Жінка з блакитним котом», «Жінка з квітами», «Під деревом двоє»). Вона вдало застосовує поєднання теплих і холодних кольорів. Переважає графічна, декоративна розробка мотивів (квітів соняшника, троянд, локонів волосся тощо). Подекуди фарба перетікає за контур, але сприймається це органічно із манерою виконання усього твору. Подібними у кольорах є і гобелени мисткині: коричнево-охристі з вкрапленням фіолетових, синіх, зелених, світло-жовтих барв. Твори Наталії Собкович нагадують світ, який бачить дитина – безпечний, загадковий, мрійливий.

Одяговий розпис виконує тернополянка Людмила Гафткович. Вона оздоблює сукні зображенням квітів – переважно найбільш популярними серед замовників, – маків, соняшників,

ромашок, доповнених зеленим листям. Візерунки включають в себе декілька мотивів, поєднаних між собою у своєрідний букет. Манера трактування квітів – декоративна, проте з передачею узагальненого об'єму. Також дизайнера унікає контурів, що також додає зображенню реалістичності, впізнаваності.

тже, розглянувши станкові батйки тернопільських художниць Людмили Варійчук та Наталії Собкович, виконані у різних манерах (більш живописній та графічній) можемо окреслити їх загальностилістичні риси – тяжіння до класичної в цьому мистецтві зображальності та естетики. Декоративний розпис тканин, які застосовуються для пошиття одягу чи аксесуарів, також переймає від картин поширені фігуративи – переважно квіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Садовська Г. Теплий світ Наталки Собкович. Вільне життя. 2006. 17 черв. С. 8.
2. Собкович Н. Ткацтво. Батик : мистец. альб. Тернопіль : Збруч, 2006. 20 с.
3. Чубата Д. Таємне життя квіткових від Наталії Собкович : виставка робіт терноп. художниці в обл. краєзн. музеї. Вільне життя плюс. 2015. № 40/41 (27 трав.). С. 6.
4. Климчук В. Вона «розмальовує» сукні. Весільний портал «Пара молода». 2012. URL: <http://paramoloda.ua/vona-romalevue-sukni-ludmyla-gaftkovych>.
5. Заморська Л. Вирощує квіти, щоб потім їх намалювати. 20 хвилин. 2009. 25 вересня. С. 19.
6. Мельничук Б. Собкович Н. Тернопільський Енциклопедичний Словник: у 4 т./ редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2008. Т. 3: П – Я. С. 305.

Джуль (Мних) І.

Науковий керівник – доц. Ороновська Л.Д.

ВИКОРИСТАННЯ ГРИ ЯК ФОРМИ РІЗНОМАНІТНЕННЯ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Гра – активна форма пізнання навколишньої діяльності. Різноманітність її форм вводить дитину у коло реальних життєвих явищ. Дитина пізнає якості і властивості предметів, їх призначення, способи використання, засвоює зв'язки і відносини між людьми, правила і норми поведінки, пізнає саму себе, свої можливості [5].

Дослідження даної проблеми показали, що місце гри у пізнанні світу інше, ніж праці і навчання. У ній здійснюється практичне, дійове освоєння раніше одержаних знань. Інтерес дитини до тієї чи іншої гри поступово вичерпується в міру засвоєння знань і умінь, що її складають, тому вона розвивається, з'являються нові сюжети, ролі.

Одна із особливостей гри – наявність творчої основи. Вона завжди пов'язана з побудовою сюжету і вибором змісту, ролі, в інших виявляється у виборі способів дії в їх варіативності. Багато ігор вимагають умінь погоджувати дії партнерів, виходячи з цього, швидко змінювати тактику своєї поведінки чи способи дій [3].

Творчий елемент завжди глибоко індивідуальний, він є носієм індивідуальності кожного гравця, тому гра є засобом розвитку творчості, формування здібностей дітей.

Мета статті - дослідити методику впровадження ігрових форм роботи на уроках музичного мистецтва .

У молодшому шкільному віці зазначеним вимогам якнайкраще відповідає гра. Вона – природна діяльність творчого характеру, через яку дитина пізнає світ і вільно виявляє себе.

Діти постійно прагнуть до руху і дії, їм важко сидіти нерухомо за партами. Водночас молодші школярі здатні тривалий час брати участь в ігровій діяльності, і саме це прагнення дитини – гратись – вчитель повинен уміло і доцільно використати. Відомий грузинський педагог Ш. Амонашвілі у зв'язку з цим зазначав, що «якщо ми забудемо про те, що діти не можуть розлучитися зі своєю потребою гратися, то зробимо нашу методику не добрим путівником їх у світі пізнання, а бездушною мачухою... Почуття вільного вибору, як мені здається, складає психологічну основу гри. Однак це не означає, що користуючись правом вибирати, дитина віддає перевагу тільки таким формам активності, які не будуть пов'язані з труднощами. Вибираючи гру, дитина тим самим приймає і пов'язані з нею труднощі, стає цілеспрямованою, вольовою, зосередженою у їх подоланні, що робить гру емоційно забарвленою, вмотивованою. Що поганого, коли процес навчання дитина буде переживати так